

בחיות מאפיינים גיאוגרפיים

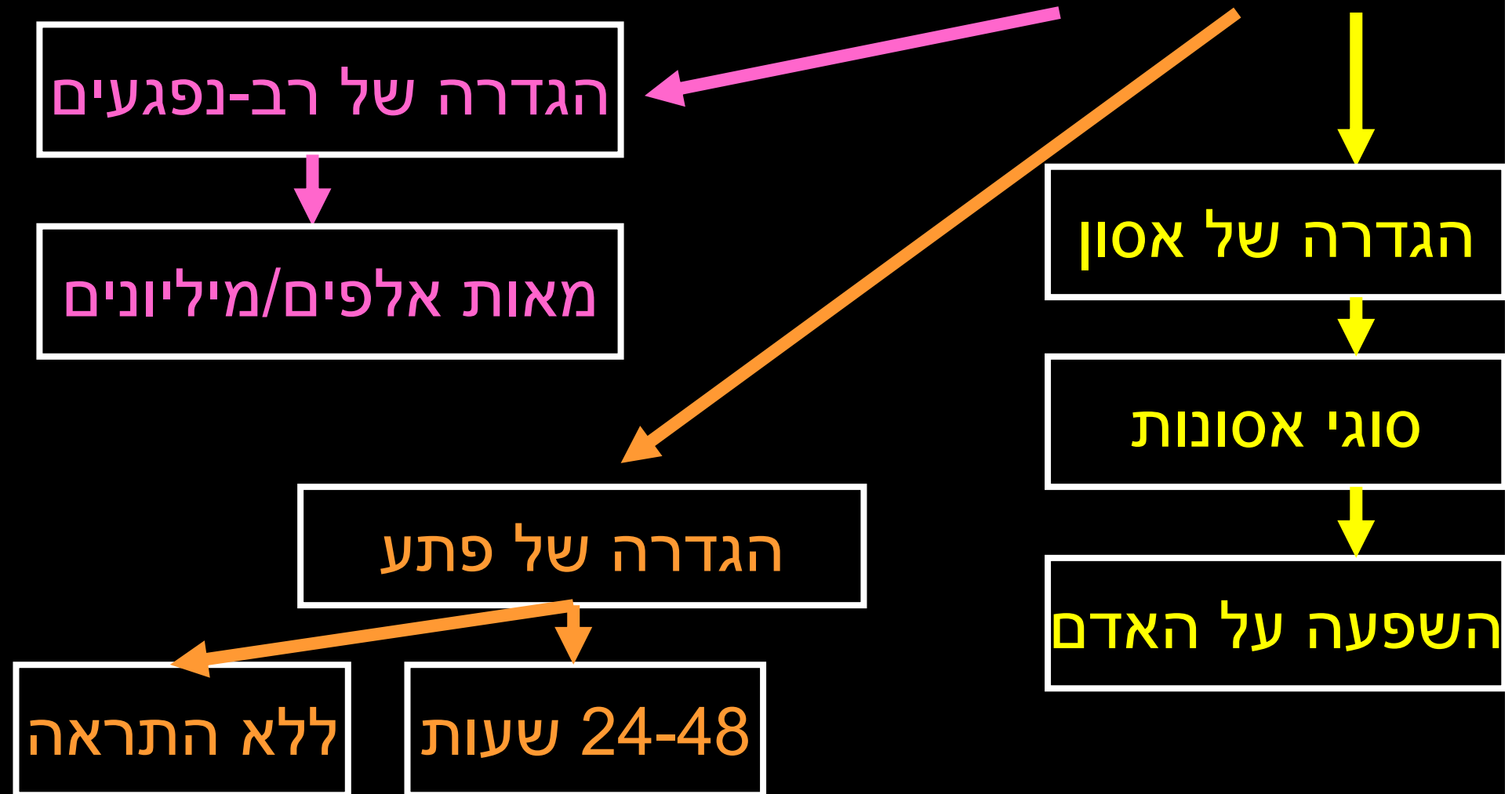
בעקבות אירועים קטסטרופליים

שם המרצה: רגב יולס

אירועים קטסטרופליים

ממה אפר"ן?

אסון פתע רב-נפגעים

אירועים קטסטרופליים

מהו אפר"ן?

אסון פתע רב-נפגעים

מחקר מקורי וראשוני בנושא מעניין ומאתגר בתחום הגיאוגרפיה המשתלב במודעות אסונות והטיפול בתוצאותיהם.

**בחינת מאפיינים גיאוגרפיים
בעקבות אירועים קטסטרופליים**

זקני צפת זוכרים את ...

פגעי מזג-האוויר

רעידות-אדמה

מאורעות ופרעות

האירועים שנבחרו

- ◀ רעידת-האדמה החזקה האחרונה שהתחוללה בארץ-ישראל - שנת 1927
 - ◀ מאורעות הדמים שהתחוללו בארץ-ישראל בשנת תרפ"ט - שנת 1929
-

בחינת מאפיינים גיאוגרפיים בעקבות אירועים קטסטרופליים

סיבת התרחשות: מעשה-ידי-אדם מאורעות תרפ"ט - שנת 1929	סיבת התרחשות: כוח עליון רעידת האדמה - שנת 1927
חברון	שכם
ירושלים	ירושלים
צפת	יריחו
יפו	רמלה
חיפה	לוד

בחינת מאפיינים גיאוגרפיים בעקבות אירועים קטסטרופליים

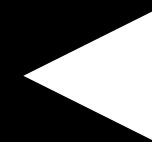
רעידת-האדמה החזקה של שנת 1927 אל מול פרעות
הערבים באוכלוסייה היהודית בארץ-ישראל בשנת 1929.

נעשה ממד השוואה של שני האסונות מבחינת:

1. הנסיבות השונות של התרחשות האסון.
2. האופי והשוני של כל אחד מהם.
3. ההרס שנגרם בעקבותיו.
4. דרך הטיפול בתוצאות האסון מבחינת השיקום המוסדי
(הרשויות העירוניות והממשלתיות) והשיקום הפנים-קהילתי
(הקהילות הנפגעות והתושבים הבודדים) המבוסס על
סולידאריות לאומית ו/או דתית.

מקרה מבחן מספר 1

רעידת-האדמה

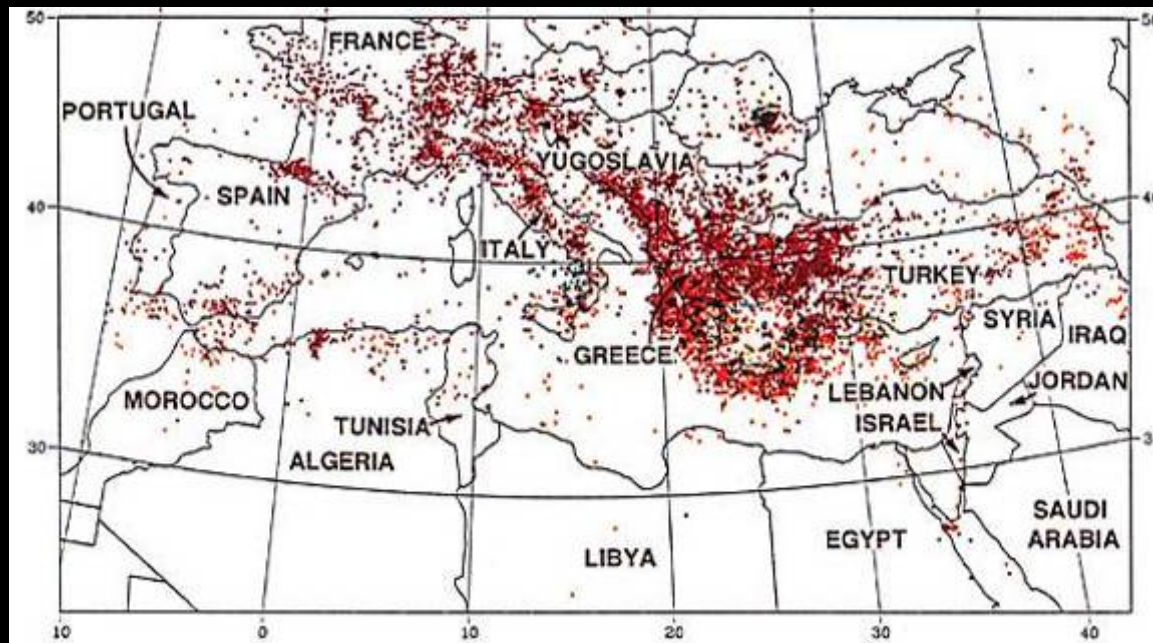

שהתחוללה בארץ-

ישראל בשנת 1927

אירועים קטסטרופליים מהי רעידת-אדמה?

אגן הים-התיכון 1960-1986

סדרת פתאומיים
זעזועים בפני האדמה, הגורמים לנזקים כבדים, כמו הרס מבנים ופגיעה ברכוש ובאדם.
רעידת אדמה נוצרת כתוצאה מתנועה בקרום כדור-הארץ.

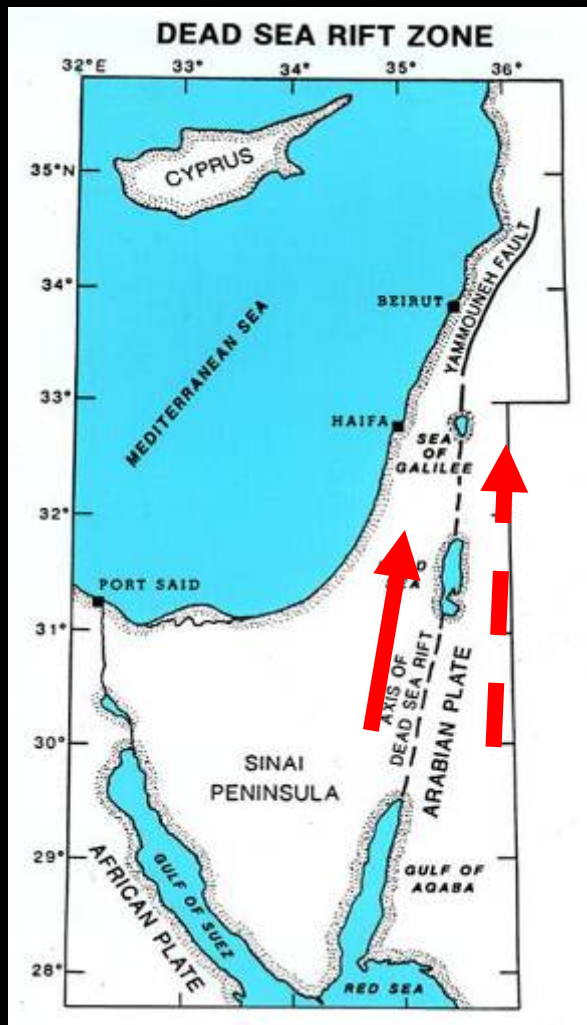
בעקבות רעידת-אדמה תמיד, לאחר מספר שעות, מתרחשות רעידות-משנה/רעידות-עוקבות/רעידות-המשך/הלמים אחרים.

אירועים קטסטרופליים

גאולוגית מדינת ישראל וסביבתה

תצלום לוויין לאורך השבר הסורי

אפריקאי

אירועים קטסטרופליים

רעידת-האדמה בישראל - 11/07/1927 שעה 15:04

מוקד הרעש אותר ליד מצפה שלם, כ-30 קילומטרים דרומית לעיר יריחו ועוצמתו היתה 6.25 בסולם ריכטר.

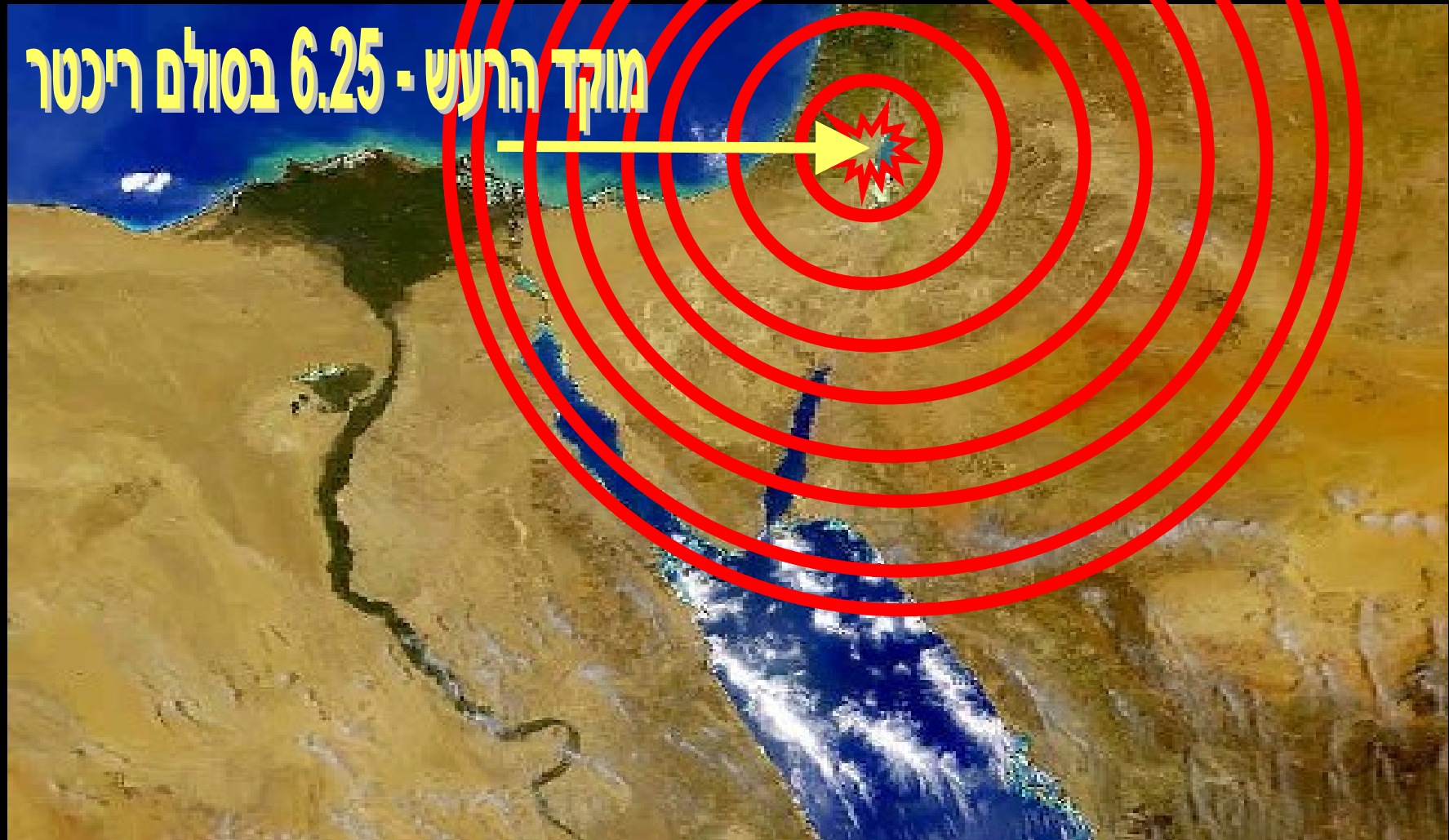
הרעידה הורגשה במשך 10 שניות ברדיוס של כ-700 קילומטרים החל מדלתת הנילוס בצפון מצרים וכלה בדרום טורקיה. רעידה זו הורגשה בנוסף גם בעבר הירדן, בסוריה, בעיראק, בחצי-האי סיני וברוב האגן המזרחי של הים התיכון ואף בלרנקה בירת קפריסין ובאי רודוס.

רעידה זו מוערכת טוב יותר מכל קודמותיה מאחר ולראשונה קיימים נתונים סיסמיים מפורטים אודות מיקום מוקד הרעש ועוצמתו. בנוסף נגבו עדויות בקרב האוכלוסיה מיד לאחר התרחשותה.

אירועים קטסטרופליים

רעידת-האדמה בישראל - 11/07/1927 שעה 15:04

מוקד הרעש - 6.25 בסולם ריכטר

אירועים קטסטרופליים

רעידת-האדמה בישראל - 11/07/1927 שעה 15:04

פליטים מלבנון - ימקחלחמאס
Mats Photograph Collection
Photo Collection

אירועים קטסטרופליים

רעידת-האדמה בישראל - 11/07/1927 שעה 15:04

העיר	הרוגים	פצועים	פגיעה במבנים
שכם	100 +	474	750
רמלה	32	70	650
לוד	17	86	570
י-ם	15	עשרות	עשרות
ריינה	5	9	עשרות
אחר	בודדים	עשרות	עשרות
סה"כ פגיעה	192 הרוגים	356 קשה 375 קל	אלפי מבנים

נזקים קשים נרשמו באזור ירושלים, ביריחו ובגשר אלנבי, בשכם, ברמלה ובלוד. נפגעו גם ישובים המרוחקים ממוקד הרעש ברחבי הגליל כפר ריינה הממוקם ליד נצרת, נצרת, שפרעם, צפת, טבריה, בית-שאן ועפולה. גם במישור החוף בעכו, חיפה, זיכרון יעקב, תל-אביב, יפו, פתח תקווה, ראשון לציון ורחובות

אירועים קטסטרופליים

רעידת-האדמה בישראל - 11/07/1927 שעה 15:04
עזרה ראשונה

היהודים היו הראשונים אשר חשו לעזרת ניזוקי הרעש,
היהודים והערבים כאחד. שעות ספורות לאחר רעש האדמה
קמו יהודי הערים ירושלים, תל-אביב, פתח תקווה ועפולה, אפו
לחם ושלחו לשכם, ללוד ולרמלה הערביות.

האסון שהתרחש בשל רעידת-האדמה קירב את הערבים
והיהודים אלה לאלה, אך **אירוע זה לא השאיר חותם חיובי**
כלשהו ביחסים בין שני העמים בירושלים. היו תופעות של עזרה
הדדית ביניהם, אך **לא היה בכך כדי להשפיע על שיפור**
האווירה בטווח הרחוק.

אירועים קטסטרופליים

רעידת-האדמה בישראל - 11/07/1927 שעה 15:04
עזרה ראשונה

היהודים - הראשון אשר נרתם לעזרה היה הנדבן היהודי הידוע, נתן שטראוס, יומיים בלבד לאחר רעידת-האדמה. הוא החליט להעניק את הכסף (5,000 לא"י) **לכלל נפגעי רעידת-האדמה בא"י** בדגש על חלוקת הכספים **ללא הבדל דת וגזע** ובתנאי שהכסף לא ישמש לקימום ההריסות. 25% מסך התרומות הערבים - חאג' אמין אל-חוסייני, ראש המועצה המוסלמית העליונה, פנה לכפרים הערביים בשאלה לנזקים שנגרמו למסגדים ברחבי הארץ. **לא נמצאו עדויות להתייחסות של ראשי המוסלמים בארץ ומחוצה לה** לערבים הרבים אשר נהרגו, נפצעו ואף נותרו כפליטים חסרי קורת גג.

אירועים קטסטרופליים

רעידת-האדמה בישראל - 11/07/1927 שעה 15:04
שיקום הנפשו והרכוש

שלטון המנדט הבריטי בארץ-ישראל -

1. הוקמה "**קרן העזרה לנגועי הרעש**" בניהול מ"מ הנציב העליון וכן הוקמו ארבע ועדות סיוע בעלי **רוב בריטי וערבי** וזאת למרות שתרומות היהודים היוו רוב סכומי הכסף שגייסה הקרן.
2. נתון זה חזר על עצמו ביתר-שאת במהלך תהליכי השיקום כאשר **רוב סכומי הכסף הועבר בעיקר אל האוכלוסיה הערבית**, שהיוותה את רוב הנפגעים, אך האוכלוסיה היהודית נזנחה וכמעט ולא טופלה בידי השלטונות.

מקרה מבחן מספר 2

מאורעות תרפ"ט
שהתחוללו בארץ-ישראל
בשנת 1929

אירועים קטסטרופליים

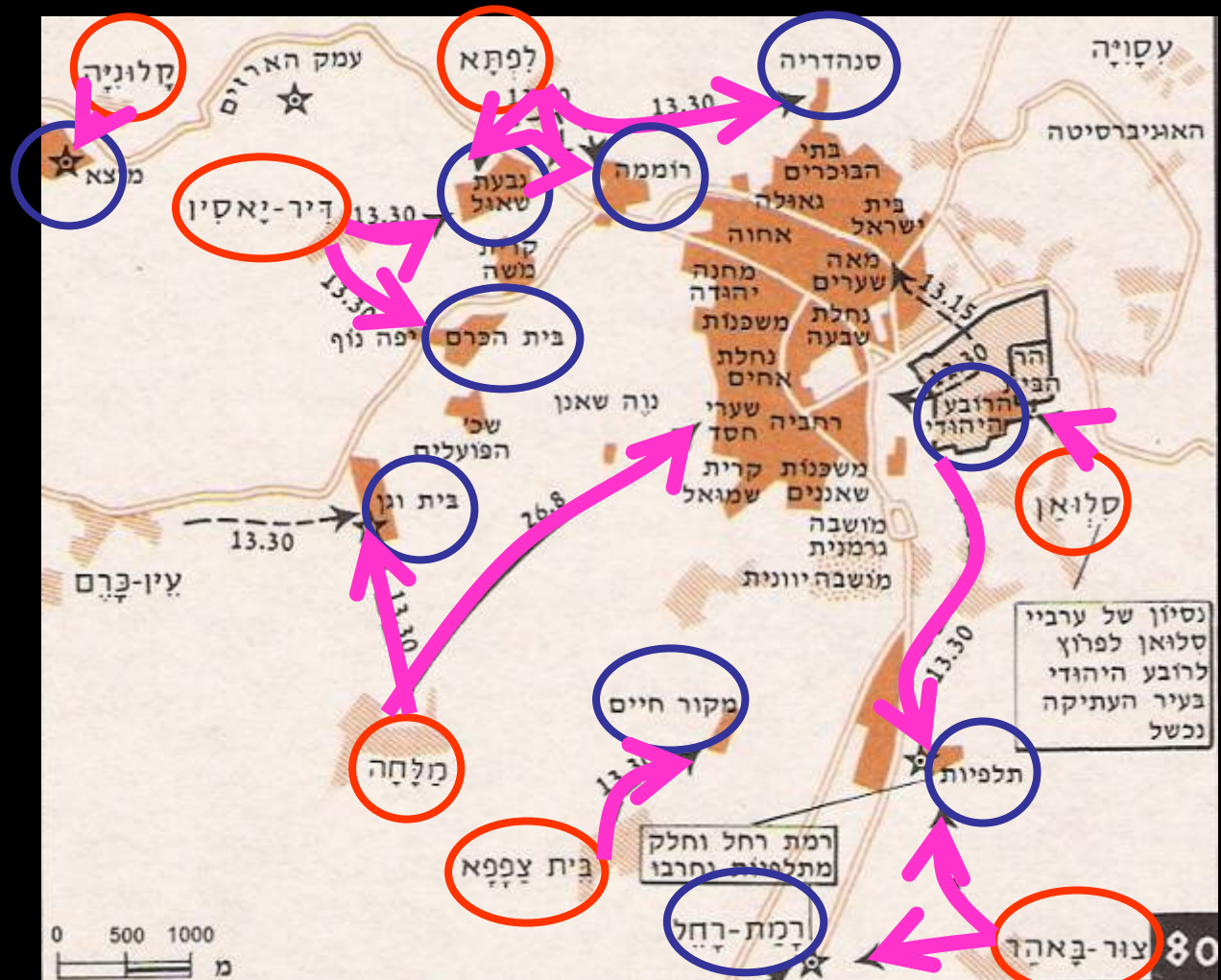
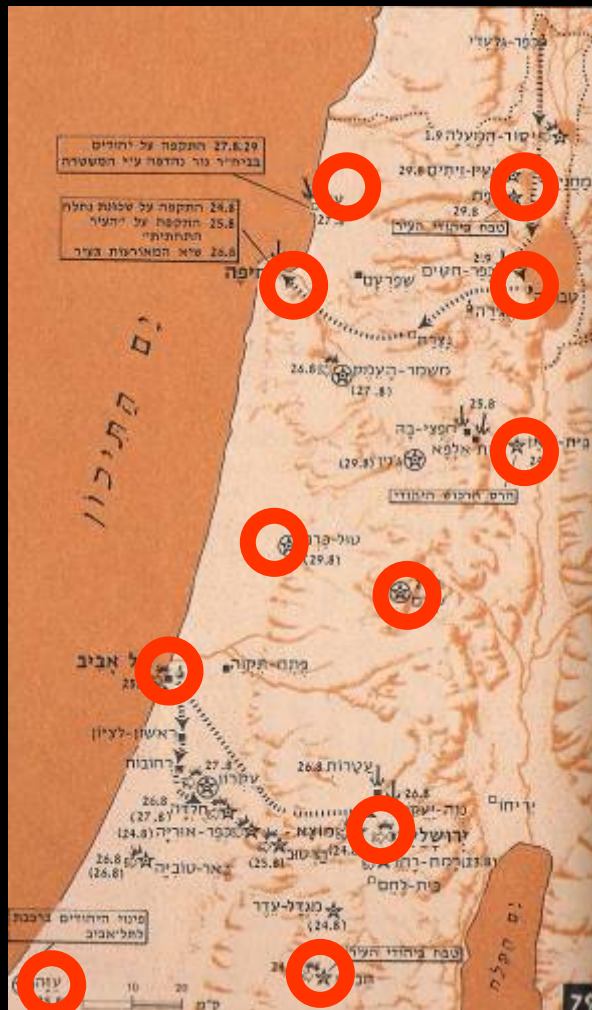
מאורעות תרפ"ט - אוגוסט 1929

העימות הקשה ביותר בין היהודים לבין הערבים מאז ראשית הציונות. 133 יהודים נרצחו, 31 מתוכם בירושלים ובסביבתה.

בצהרי יום השישי התפרץ המון משולהב אל מחוץ לרחבת מסגד אל-אקצה כשבידיו מקלות וסכינים ואז החלו המהומות המכוונות והמתוכננות בעיר ירושלים. בעקבותיהם נגרמו נזקים רבים לנפש ולרכוש יהודי בירושלים ובסביבותיה.

מירושלים התפשטו המאורעות במהרה לערים נוספות: חברון, חיפה, יפו ומאוחר יותר אף לצפת. המאורעות שימשו ציון דרך טרגי בתולדות הסכסוך הארץ-ישראלי ובנוסף, היוו מפלה פוליטית גדולה להנהגה הציונית.

אירועים קטסטרופליים
מאורעות תרפ"ט - אוגוסט 1929

אירועים קטסטרופליים

מאורעות תרפ"ט - אוגוסט 1929

במסגרת סדרת הרצאות "האירועים הקטסטרופליים" יתקיימו הרצאות בנושא "מאורעות תרפ"ט" ב-15 באוגוסט וב-16 באוגוסט 2024.

אירועים קטסטרופליים

מאורעות תרפ"ט - אוגוסט 1929

עזרה ראשונה

יהודים ליהודים - הוקמו קרנות עזרה מקומיות שאספו מזון, ביגוד וסכומי כסף ראשוניים והעבירו אותם אל הפליטים ואל האנשים אשר נזקקו לעזרה ולסיוע.

שלטון המנדט הבריטי בארץ-ישראל כלפי יהודי הארץ -

1. במהלך המאורעות העדיפו הבריטים לתת מענה נקודתי ולא כלל-מערכתי ובכך תרמו להתמשכותם של האירועים למשך שבוע דמים ארוך.

2. במהלך המאורעות ולאחריהם תבעו יהודים רבים פיצויים מהממשלה הבריטית, אך היא הציבה תנאים רבים מדי שחלקם כלל צמצומים בהיקף הפיצויים והפחתות שונות ומשונות בערכם.

אירועים קטסטרופליים

מאורעות תרפ"ט - אוגוסט 1929

שיקום הבפ"ש והרכוש

יהודים ליהודים - ארבעה חודשים לאחר רעידת-האדמה רוכזו כל קרנות העזרה המקומיות ל"קרן העזרה לארץ-ישראל" אשר אספה סכומי כסף גדולים בפרק זמן קצר יחסית והעבירה אותם במשך תקופה ארוכה אל הפליטים ואל האנשים אשר נזקקו לעזרה ולסיוע ומאוחר יותר לשיקומם.

יהודים לערבים - בין כל פעולות העזרה השונות היו גם פעולות עזרה למשפחות ערביות אשר יקיריהן נהרגו או נפצעו במהלך המאורעות.

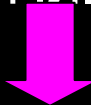
שקלול והשוואה

מאפיינים	רעידת-האדמה 1927	מאורעות תרפ"ט 1929
היערכות בריטית	לא	לא
היערכות מוקדמת יהודית	לא	כן
היערכות מוקדמת ערבית	לא	כן
מהירות התגובה (כללית)	בינונית	גבוהה
איכות התגובה (כללית)	בינונית	טובה
הרצון להציל ולשקם (כללי)	בינונית	גבוה

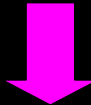
שקלול והשוואה

מאורעות תרפ"ט 1929

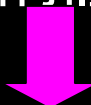
אסון שסיבת התרחשותו היא כוח האדם.

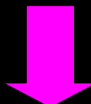
היה כאן עניין לאומי ממדרגה ראשונה עבור שלושת הצדדים.

פגיעה סביבתית מתוכננת-שינויים מרחביים בשכונות העיר ובעקבותיהם תהליכי שיקום.

תהליך דמוגרפי שהשפיע על האוכלוסיה היהודית בעיר.

שינויים מבניים בצבא ובמשטרה הבריטיים.

שינויים מבניים בארגון ה"הגנה": בניית גושי יישובים וחיזוק השכונות החדשות שהוקמו.

רעידת-האדמה 1927

אסון שסיבת התרחשותו היא כוח עליון.

לא היה כאן עניין לאומי.

האסון לא גרם לשינויים מרחביים בעיר - היה ונשכח כעבור חצי שנה.